

Науково-дослідний інститут правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України

Науково-дослідна установа «Український науково-дослідний інститут екологічних проблем»

Центр права сталого розвитку та охорони довкілля, Національний юридичний університет імені ім. Ярослава Мудрого

**Центр кліматичного менеджменту, кафедра ЮНЕСКО
«Екологічно чисті технології»,
Харківський національний автомобільно-дорожній університет**

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ НДІ ПЗІР НАПрН УКРАЇНИ

за матеріалами

круглого столу

«Актуальні проблеми правового та економічного регулювання екологічних відносин в сучасних умовах»

18 вересня 2025 року

та панельної дискусії «Інновації та сталий розвиток у економіко-правових дослідженнях та стратегія їх реалізації» в рамках ІХ Харківського міжнародного юридичного форуму

23 вересня 2025 року

Електронне наукове видання

Харків

2025

УДК 346.5: 349.6

DOI: 10.37772/978-617-7806-65-2

Рекомендовано до публікації:

Вченою радою Науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку Національної академії правових наук України (протокол № 7 від 8 жовтня 2025 р.).

Редакційна колегія:

Глібка С. В. – канд. юрид. наук, доцент, директор НДІ ПЗІР НАПрН України;

Бредіхіна В. Л. – канд. юрид. наук, провідний науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційної діяльності НДІ ПЗІР НАПрН України;

Стріжкова А. В. – канд. юрид. наук, старший науковий співробітник НДІ правового забезпечення інноваційної діяльності НДІ ПЗІР НАПрН України.

Рецензенти:

Курман Т. В. – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри земельного та аграрного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого.

Врублевська-Місюна К. М. – кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри патентознавства та основ правозастосовної діяльності Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

Збірник наукових праць за матеріалами круглого столу «*Актуальні проблеми економіко-правового регулювання екологічних відносин в сучасних умовах*» НДІ ПЗІР НАПрН України (м. Харків, 18 вересня 2025 року) та панельної дискусії «*Інновації та сталий розвиток у економіко-правових дослідженнях та стратегія їх реалізації*» (23 вересня 2025 року) в рамках ІХ Харківського міжнародного юридичного форуму / за ред. С.В. Глібка, В.Л. Бредіхіної. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2025. 222 с. Електронне наукове видання. https://ndipzir.org.ua/wp-content/uploads/2025/09/conf_18.09.2025.pdf.

ISBN 978-617-7806-65-2

У збірнику наукових праць представлені доповіді, тези доповідей, наукові висновки викладачів, практичних працівників, науковців, які взяли участь у круглому столі «Актуальні проблеми правового та економічного регулювання екологічних відносин в сучасних умовах», а також у панельній дискусії «Інновації та сталий розвиток у економіко-правових дослідженнях та стратегія їх реалізації» як частини ІХ Харківського міжнародного юридичного форуму. Заходи були організовані у м. Харкові з метою обміну практичними і теоретичними ідеями, пропозиціями, напрацюваннями між учасниками щодо правових проблем і викликів функціонування енергетичної системи України. Збірник наукових праць є науковим виданням, яке буде цікавим науковцям, аспірантам, докторантам, студентам, екологам та всім, хто цікавиться актуальними проблемами правового забезпечення регулювання екологічних та господарських відносин при сучасних викликах.

Друкується в авторській редакції

ISBN 978-617-7806-65-2

© НДІ ПЗІР НАПрН України, 2025

ЗМІСТ

Внукова Наталія Володимирівна

Впровадження Європейської централізованої системи класифікації товарів і послуг у контексті реалізації ESG-принципів для відновлення України.....8

Внукова Наталія Миколаївна

Оцінка ризиків потенційного відмивання коштів від екологічних порушень....15

Гетьман Анатолій Павлович, Бредіхіна Вікторія Леонідівна

Актуальні питання ефективності реалізації державної екологічної політики в умовах сучасних трансформаційних процесів.....27

Губіна Ганна Леонідівна

Функціонування національного інституту промислової власності в країнах ЄС та вплив на стан інновацій: порівняльно-правовий аспект.....38

Дармофал Елеонора Анатоліївна

Сталий розвиток: економічні підходи до розвитку університетів.....45

Дьяченко Максим Юрійович, Сафранов Тамерлан Абісалович

Правова та економічна складові оцінки екосистемних послуг в регіонах України.....49

Жорнокуй Юрій Михайлович

Зелене підприємництво – один з основних елементів інноваційного розвитку країни.....54

Корват Олена Валеріївна

Екологічні ризики в зеленій енергетиці.....60

Кохан Вероніка Павлівна

Проблеми реалізації ветеранами війни права на працю в умовах воєнного стану.....70

Кохан Вероніка Павлівна

Стратегії реалізації трудових прав ветеранів війни: інноваційні моделі підтримки та адаптації.....75

Краснова Юлія Андріївна

Зелене відновлення України як правова, соціальна й екологічна основа сталого розвитку: правовий аналіз законодавчих ініціатив.....81

Лозо Олена Вячеславівна, Туліна Ельбіс Євгенівна, Оніщенко Олексій Юрійович

Цифровізація біобезпеки: виклики інтеграції та правового забезпечення.....94

Любчич Анна Миколаївна

Екологічна стійкість науково-дослідницької інфраструктури: як забезпечити екологічну відповідальність у наукових проєктах.....103

Макаров Михайло В'ячеславович

Формування дослідницьких інфраструктур як інструмент правового регулювання екологічних відносин в Україні.....108

Матюшенко Ігор Юрійович

Зелена економіка країн ЄС та України: перспективи розвитку.....124

Павлютін Юрій Миколайович

Функціонування дослідницьких інфраструктур в Україні: стратегічні орієнтири державної політики цифровізації інноваційної діяльності та формування людського капіталу.....132

Подрез-Ряполова Ірина Валеріївна

До питань узгодження екологічної та енергетичної політики в умовах сталого розвитку України.....139

Розгон Ольга Володимирівна

Функціонування екокластерів у сфері альтернативної енергетики в ЄС: досвід для України.....145

Селіванова Ірина Анатоліївна

Легальне поняття ветеранського підприємництва в Україні: проблеми та шляхи їх вирішення.....155

Сіньова Людмила Миколаївна

Щодо підтримки програм навчання та перекваліфікації для ветеранів війни...162

Сотська Галина Іванівна

Сталий розвиток: економічні, правові, екологічні та педагогічні підходи до розвитку університетів прибережних регіонів.....168

Стріжкова Алла Володимирівна

Зупинення Україною дії Оттавської конвенції: як зменшити потенційну екологічну шкоду?.....173

Сустнов Євгеній Павлович, Малохліб Олена Сергіївна, Копиця Євгенія Миколаївна

Сіньова Людмила Миколаївна

*кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник відділу
правового регулювання структурно- технологічного розвитку економіки,
доцент кафедри трудового права та права соціального забезпечення, провідний
юрист Центру соціального права Навчально-наукового інституту права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка
ORCID 0000-0002-5514-3549*

ЩОДО ПІДТРИМКИ ПРОГРАМ НАВЧАННЯ ТА ПЕРЕКВАЛІФІКАЦІЇ ДЛЯ ВЕТЕРАНІВ ВІЙНИ

У науковій роботі висвітлюється питання підтримки програм навчання та перекваліфікації ветеранів війни як ключового напрямку їхньої соціальної та професійної адаптації. Проаналізовано законодавчі механізми державної підтримки, зокрема надання освітніх пільг, ваучерів, створення Центрів ветеранського розвитку та реалізацію експериментальних проєктів професійної підготовки. Висвітлено роль електронних сервісів («е-Ветеран», «Ветеран Pro»), а також громадських ініціатив у розширенні можливостей здобуття нових професійних компетентностей. Зазначено, що попри значну кількість державних і благодійних освітніх програм, актуальним залишається питання розширення доступу до перекваліфікації та залучення роботодавців. Зроблено висновок, що ефективна система навчання та перекваліфікації ветеранів сприяє їхній інтеграції в суспільство та є важливим чинником відбудови й розвитку людського потенціалу України.

Ключові слова: ветерани війни; соціальна адаптація; перекваліфікація; професійна освіта; державна підтримка; працевлаштування.

Sinova Liudmyla

*PhD in Law, Senior Researcher at the Department of Legal Regulation of
Structural and Technological Development of the Economy, Associate Professor of
the Department of Labour Law and Social Security Law, Leading Lawyer of the
Centre for Social Law of the Educational and Research Institute of Law of Taras
Shevchenko National University of Kyiv
ORCID 0000-0002-5514-3549*

REGARDING SUPPORT FOR TRAINING AND RETRAINING PROGRAMMES FOR WAR VETERANS

The research paper highlights the issue of supporting training and retraining programmes for war veterans as a key area of their social and professional adaptation. It analyses legislative mechanisms of state support, in particular the provision of educational benefits, vouchers, the creation of Veteran Development Centres and the implementation of experimental vocational training projects. The role of electronic services (e-Veteran, Veteran Pro) and public initiatives in expanding opportunities to acquire new professional competencies is highlighted. It is noted that despite the significant number of state and charitable educational programmes, the issue of expanding access to retraining and attracting employers remains relevant. It is concluded that an effective system of training and retraining for veterans contributes to their integration into society and is an important factor in the restoration and development of Ukraine's human potential.

Keywords war veterans; social adaptation; retraining; vocational education; state support; employment.

Питання підтримки ветеранів війни сьогодні набуває особливого значення, адже повернення до мирного життя потребує не лише соціальної та психологічної адаптації, а й створення умов для професійної реалізації. Одним із ключових напрямів є забезпечення можливостей для навчання та перекваліфікації, що дозволяє ветеранам здобути нові знання, отримати сучасні навички й адаптуватися до потреб ринку праці. Такі програми не лише сприяють особистому розвитку учасників бойових дій, але й формують потужний людський ресурс для відбудови та розвитку держави.

Державою передбачена низка заходів щодо забезпечення освіти та перекваліфікації ветеранів, зокрема: додаткові пільги для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, що передбачені ч. 8 ст. 12 Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їхнього соціального захисту» [1] та пп. 3 п. 4 Порядку та умов надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти [2] ваучери на другу або третю вищу освіту,

або професійну технічну освіту за рахунок наданих коштів; запровадження Центрів ветеранського розвитку при закладах вищої освіти, що забезпечують перекваліфікацію та супровід ветеранів. Водночас, вказані заходи досі залишаються недостатніми, що спричиняє необхідність впровадження заходів перекваліфікації окремими роботодавцями [3, с.52-53].

Слід наголосити, що на веб-платформі e-Ветеран створена Єдина база знань для ветеранів війни та членів їхніх сімей щодо освітніх послуг. Вказана платформа містить відповіді на нагальні питання щодо послуг з професійної адаптації, підготовки, перепідготовки, підвищення кваліфікації, працевлаштування, які реалізуються в межах бюджетних програм Мінветеранів, Міносвіти, Мінекономіки, Державного центру зайнятості. Також є гарантії та пільги для учасників бойових дій, осіб з інвалідністю, членів їх сімей щодо надання послуг з професійної адаптації, повної або часткової оплати навчання за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, отримання ваучеру на навчання (підготовку, перепідготовку, підвищення кваліфікації), грантів для створення або розвитку ветеранського бізнесу тощо.

На сьогодні в Україні достатньо проєктів та благодійних навчальних програм, які надають можливість ветеранам війни, ветеранам з інвалідністю опанувати навички водіння та отримати водійські права, безоплатні курси для вивчення англійської мови, безоплатну ІТ-освіту (iOS, Project Management, HR, Python, Front-end, Web Development), менеджмент, розвиток бізнесу тощо.

Державна служба зайнятості займається навчанням та перепідготовкою для підтримання конкурентоспроможності учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни шляхом професійного навчання. Для перекваліфікації ветеранів та ветеранок Центр служби зайнятості **підготував 95 робітничих професій та 366 освітніх програм**. Таким чином, ветерани мають можливість незалежно від рівня їх освіти пройти підготовку, перепідготовку або підвищення кваліфікації в Центрах професійно-технічної освіти Державної служби зайнятості. Фінансування такого професійного навчання та пов'язаних із ним

витрат здійснюється за рахунок коштів Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Постановою КМ України від 15 вересня 2023 р. № 984 «Про реалізацію експериментального проєкту з організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійної (професійно-технічної) освіти Державної служби зайнятості» затверджено Порядок, який визначає механізм реалізації експериментального проєкту з організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійної (професійно-технічної) освіти Державної служби зайнятості (далі - експериментальний проєкт) [4]. Отже, метою експериментального проєкту є підтримання конкурентоспроможності учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни шляхом професійного навчання.

Слід зауважити, що Мінрозвитку у партнерстві з ГО «Фундація інституційного розвитку» за сприяння Програми реінтеграції ветеранів від IREX запускають проєкт із перекваліфікації ветеранів та ветеранок для роботи у сфері перевезень і логістики. Навчання проходитиме у шістьох містах. Так, спеціальність водія категорії «СЕ» можна буде опанувати у навчальних центрах та автошколах Білої Церкви, Дніпра, Запоріжжя та Кривого Рогу. Отримати сертифікат професійної компетентності водія (Код 95) можна буде у Києві. Там же, а також у Львові, навчатимуть водіїв навантажувача. Курси з логістики будуть проводитися онлайн, тому долучитися до навчання зможуть ветерани та ветеранки з будь-якого українського міста. Після чого учасники проєкту отримають індивідуальний супровід у пошуку роботи [5].

Варто також наголосити, що у мобільному застосунку «Дія» запустили окремий підрозділ послуг та сервісів для ветеранів, членів сімей загиблих захисників - «Ветеран Pro». На момент запуску доступні такі функції: пошук фахівця супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб і оцінка фахівця супроводу, ветеранський спорт, «Оселя», «Відновлення», встановлення статусу особи з інвалідністю внаслідок війни, подання заяви на субсидію.

Таким чином, ветерани та ветеранки, які повертаються до цивільного життя, можуть прийняти участь в освітніх проєктах та підвищити кваліфікацію за державною програмою безкоштовно для отримання знань в нових сферах та зростання на професійному шляху. Дані програми для зазначеної категорії осіб — це нагода розпочати новий професійний шлях чи покращити свої навички, отримавши конкурентні знання без додаткового фінансового навантаження. Програми навчання та перекваліфікації відіграють важливу роль у соціальній адаптації ветеранів, забезпечуючи їм нові професійні можливості та конкурентоспроможність на ринку праці. Попри вже наявні державні й громадські ініціативи, актуальним залишається питання розширення доступу, фінансування та залучення роботодавців. Ефективна реалізація таких програм сприятиме не лише добробуту ветеранів, а й розвитку людського потенціалу України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту: Закон України від 22.10.1993 № 3551-ХІІ: станом на 31 лип. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.
2. Про надання державної цільової підтримки деяким категоріям громадян для здобуття професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти: Постанова Каб. Міністрів України від 23.11.2016 № 975: станом на 23 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2016-п#Text>.
3. Постна Д.А. Забезпечення працевлаштування ветеранів війни. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право.* 2025. Т. 3, № 86. С.49–55. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.7>.
4. Про реалізацію експериментального проєкту з організації професійного навчання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни в закладах професійної (професійно-технічної) освіти Державної служби зайнятості: Постанова Каб. Міністрів України від 15.09.2023 № 984: станом на 26 квіт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984-2023-п#Text>.

5. В Україні стартував проєкт із підготовки та працевлаштування ветеранів у сфері логістики. *Укрінформ - актуальні новини України та світу*. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4015585-v-ukraini-startuvav-proekt-iz-pidgotovki-ta-pracevlastuvanna-veteraniv-u-sferi-logistiki.html>.

REFERENCES

1. On the status of war veterans and guarantees of their social protection: Law of Ukraine № 3551-XII. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text> [in Ukrainian].

2. On the provision of targeted state support to certain categories of citizens for obtaining vocational (vocational and technical), pre-higher and higher education: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 975. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/975-2016-п#Text> [in Ukrainian].

3. Postna D.A. Ensuring employment for war veterans (2025). *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series: Law*. Vol. 3, No. 86, 49–55 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.24144/2307-3322.2024.86.3.7>.

4. On the implementation of a pilot project for the organisation of vocational training for combatants and persons with disabilities resulting from war in vocational (vocational and technical) education institutions of the State Employment Service: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 984. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984-2023-п#Text> [in Ukrainian].

5. A project to train and employ veterans in the field of logistics has been launched in Ukraine. *Ukrinform - the latest news from Ukraine and around the world*. Retrieved from <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/4015585-v-ukraini-startuvav-proekt-iz-pidgotovki-ta-pracevlastuvanna-veteraniv-u-sferi-logistiki.html> [in Ukrainian].